

ПРЕДЛОГ

На основу члана 16. став 3, члана 150. ст. 1. и 2, члана 163. став 4, члана 167, члана 177. став 1, члана 179. став 4, члана 239. и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 – др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК

о изменама и допунама Правилника о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља

Члан 1.

У Правилнику о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24), члан 1. мења се и гласи: „Овим правилником прописују се: услови под којима се издаје, мења, суспендује или ставља ван снаге дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности одржавања и ваздухопловно-техничке делатности обезбеђивања континуиране пловидбености ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја и образац дозволе; услови под којима се успоставља и користи систем управљања безбедношћу, као и врсте ваздухопловних субјеката који морају да успоставе тај систем; додатни услови за успостављање и одржавање континуиране пловидбености; услови под којима се издаје, мења, суспендује или ставља ван снаге потврда о провери пловидбености и образац потврде; ближи услови под којима се обавља провера пловидбености ваздухоплова и начин на који се она обавља; садржина програма одржавања ваздухоплова и начин на који се програм одржавања примењује; услови под којима се издаје дозвола особљу које одржава ваздухоплов и уписује овлашћење у дозволу, време на које се издаје дозвола, време на које важе овлашћења која су уписана у дозволу, услови под којима се мења, суспендује или ставља ван снаге дозвола, услови под којима се суспендују или стављају ван снаге овлашћења која су уписана у дозволу и образац дозволе, као и услови под којима се издаје, мења, суспендује и ставља ван снаге потврда о праву на обучавање особља које одржава ваздухоплов, временски период на који се издаје потврда и образац потврде.”.

Члан 2.

У члану 3. став 2. тачка на крају тачке 18) замењује се тачком и запетом и додају се нове тачке 19), 20), 21) и 22) које гласе:

„19) праћење налога за пловидбеност, које је дато у Прилогу 21, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део;

20) допунске услове за примену тачке МЛ.А.201 став е), који су дати у Прилогу 22), који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део;

21) садржај изјаве из уверења о спремности за употребу организације за одржавање коју је одобрила EASA или држава чланица, који је дат у Прилогу 23, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део;

22) процену независног овлашћеног особља, која је дата у Прилогу 24, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.”.

Члан 3.

У члану 4. став 1. тачка 12) речи: „(„Службени гласник РС”, бр. 9/18, 56/18, 12/19, 3/21, 54/21, 117/21, 112/22, 46/23 и 115/23)” замењују се речима: „(„Службени гласник РС”, бр. 9/18, 56/18, 12/19, 3/21, 54/21, 117/21, 112/22, 46/23, 115/23 и 10/25);”

У тачки 13) речи: „(„Службени гласник РС”, бр. 9/18, 56/18, 12/19, 3/21, 54/21, 117/21, 112/22, 46/23 и 115/23)” замењују се речима: „(„Службени гласник РС”, бр. 9/18, 56/18, 12/19, 3/21, 54/21, 117/21, 112/22, 46/23, 115/23 и 10/25);”.

Члан 4.

Прилози 7, 8, 9, 18. и 19. замењују се новим прилозима 7, 8, 9, 18. и 19, који су одштампани уз овај правилник и чине његов саставни део.

Ступање на снагу

Члан 5.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр.
У Београду

Директорка

Мирјана Чизмаров

Услови који се односе на именована лица из Дела-145

Организације за одржавање које су одобрене према Делу-145, укључујући и оне које су у саставу оператора који имају оперативну дозволу, а чији систем управљања није део система управљања оператора, морају да имају:

1. Руководиоца за одржавање, који поред захтева прописаних у AMC1 145.A.30(цц), мора да испуњава и један од следећих услова:

- да има диплому Машинског факултета ваздухопловног смера или Електротехничког факултета; да поседује сертификате о завршеним курсевима из Дела-145 и система управљања безбедношћу (SMS) који су прихватљиви за Директорат и да има најмање пет година радног искуства у организацији за одржавање или цивилним ваздухопловним властима, од чега најмање две године на одговарајућим пословима у организацији за одржавање или у цивилним ваздухопловним властима на пословима сертификације и надзора организација за одржавање; или

- да има дозволу особља за одржавање ваздухоплова и одговарајуће образовање из области менаџмента; да поседује сертификате о завршеним курсевима из Дела-145, система управљања безбедношћу (SMS) и система квалитета који су прихватљиви за Директорат и најмање пет година одговарајућег радног искуства у ваздухопловно-техничкој организацији или цивилним ваздухопловним властима, од чега најмање две године на одговарајућим пословима у организацији за одржавање или у цивилним ваздухопловним властима на пословима сертификације и надзора организација за одржавање; или

- да има најмање десет година одговарајућег радног искуства у ваздухопловно-техничкој организацији или цивилним ваздухопловним властима, од чега најмање четири године на одговарајућим пословима у организацији за одржавање или у цивилним ваздухопловним властима на пословима сертификације и надзора организација за одржавање и да поседује сертификате о завршеним курсевима из Дела-145, система управљања безбедношћу (SMS) и система квалитета који су прихватљиви за Директорат.

2. Руководиоца за праћење усаглашености (*Compliance monitoring manager*), као и руководиоца за безбедност (*Safety manager*), који, поред захтева дефинисаних у AMC1 145.A.30(цц), мора да испуњава и један од следећих услова:

- да има диплому Машинског факултета ваздухопловног смера или Електротехничког факултета и најмање пет година одговарајућег радног искуства у ваздухопловно-техничкој организацији или цивилним ваздухопловним властима, од чега најмање две године на одговарајућим пословима у организацији за обезбеђивање континуиране пловидбености, односно организацији за одржавање или у цивилним ваздухопловним властима на пословима сертификације и надзора ваздухопловно-техничких организација и да поседује сертификате о завршеним курсевима из Дела-145, система управљања безбедношћу (SMS) и система квалитета који су прихватљиви за Директорат; или

- да има најмање десет година одговарајућег радног искуства у ваздухопловно-техничкој организацији или цивилним ваздухопловним властима, од чега најмање четири године на одговарајућим пословима у организацији за одржавање или у цивилним ваздухопловним властима на пословима сертификације и надзора ваздухопловно-техничких организација и да поседује сертификате о завршеним курсевима из Дела-145, система управљања безбедношћу (SMS) и система квалитета, који су прихватљиви за Директорат.

На именована лица која су одобрена у складу са Делом-145 пре ступања на снагу овог правилника, не примењују се додатни услови у односу на оне који су прописани у AMC1 145.A.30(цц) овог прилога.

Организације за одржавање које су одобрене према Делу-145, чији је систем управљања део интегралног система управљања организације, укључујући и оне које су у саставу оператера који имају оперативну дозволу, морају да имају додатно особље за безбедност у складу са GM1 145.A.30(ца), ако руководилац за безбедност (*Safety manager*), поред услова прописаних у Правилнику о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, бр. 9/18, 56/18, 12/19, 3/21, 54/21, 117/21, 112/22, 46/23, 115/23 и 10/25) не испуњава и услове из Дела-145.

Број додатног особља за безбедност зависи од величине организације и сложености операција.

Руководилац за безбедност који не испуњава услове из Дела-145 мора да испуњава следеће услове:

- да поседује сертификат о завршеном курсу из Дела-145, који је прихватљив за Директорат;

- да поседује доказ да је, по могућству током одржавања ваздухоплова из флоте организације, завршио интерну обуку у трајању од најмање две недеље којом стиче свеобухватно знање у погледу:

- обима радова, права и ограничења организације,
- стандарда и метода одржавања,
- Приручника организације (*MOE*),
- радне документације организације (радни налози, радне картице, подаци за одржавање итд.),
- планирања и управљања радовима одржавања,
- логистичких процеса организације,
- издавања уверења о спремности за употребу (*CRS*),
- записа о одржавању,
- овлашћења и ограничења особља за одржавање,
- критичних задатака одржавања,
- прописа;

- да поседује доказ да је завршио обуку општег познавања одговарајућег типа ваздухоплова, нпр. GEN-FAM, ATPL или другу обуку која је прихватљива за Директорат.

У Приручнику организације морају да буду одређена задужења додатног особља за безбедност.

Одговорност руководиоца за безбедност не може да се пренесе на додатно особље за безбедност.

Прилог 8.

Услови који се односе на именована лица из Дела-САМО

Организације за обезбеђивање континуиране пловидбености које су одобрене према Делу-САМО, које нису у саставу оператера који имају оперативну дозволу, морају да имају:

1. Руководиоца за обезбеђивање континуиране пловидбености, који, поред захтева прописаних у AMC1 CAMO.A.305(ц), мора да испуњава и један од следећих услова:

- да има диплому Машинског факултета ваздухопловног смера или Електротехничког факултета; да поседује сертификате о завршеним курсевима из Дела-САМО и система управљања безбедношћу (SMS) који су прихватљиви за Директорат и да има најмање пет година радног искуства у ваздухопловно-техничкој организацији или цивилним ваздухопловним властима, од чега најмање две године на одговарајућим пословима у обезбеђивању континуиране пловидбености или у цивилним ваздухопловним властима на пословима сертификације и надзора организација за обезбеђивање континуиране пловидбености; или

- да има дозволу особља за одржавање ваздухоплова и одговарајуће образовање из области менаџмента; да поседује сертификате о завршеним курсевима из Дела-САМО, система управљања безбедношћу (SMS) и система квалитета који су прихватљиви за Директорат и да има најмање пет година одговарајућег радног искуства у ваздухопловно-техничкој организацији или цивилним ваздухопловним властима, од чега најмање две године на одговарајућим пословима у организацији за обезбеђивање континуиране пловидбености или у цивилним ваздухопловним властима на пословима сертификације и надзора организација за обезбеђивање континуиране пловидбености; или

- да има најмање десет година одговарајућег радног искуства у ваздухопловно-техничкој организацији или цивилним ваздухопловним властима, од чега најмање четири године на одговарајућим пословима у организацији за обезбеђивање континуиране пловидбености или у цивилним ваздухопловним властима на пословима сертификације и надзора организација за обезбеђивање континуиране пловидбености и да поседује сертификате о завршеним курсевима из Дела-САМО, система управљања безбедношћу (SMS) и система квалитета који су прихватљиви за Директорат.

2. Руководиоца за праћење усаглашености (*Compliance monitoring manager*), као и руководиоца за безбедност (*Safety manager*), који, поред захтева дефинисаних у AMC1 CAMO.A.305(ц), мора да испуњава и један од следећих услова:

- да има диплому Машинског факултета ваздухопловног смера или Електротехничког факултета и најмање пет година одговарајућег радног искуства у ваздухопловно-техничкој организацији или цивилним ваздухопловним властима, од чега најмање две године на одговарајућим пословима у организацији за обезбеђивање континуиране пловидбености, односно организацији за одржавање или у цивилним ваздухопловним властима на пословима сертификације и надзора ваздухопловно-техничких организација и да поседује сертификате о завршеним курсевима из Дела-САМО, система управљања безбедношћу (SMS) и система квалитета који су прихватљиви за Директорат; или

- да има најмање десет година одговарајућег радног искуства у ваздухопловно-техничкој организацији или цивилним ваздухопловним властима, од чега најмање четири године на одговарајућим пословима у организацији за обезбеђивање континуиране пловидбености или у цивилним ваздухопловним властима на пословима сертификације и надзора ваздухопловно-техничких организација и да поседује сертификате о завршеним курсевима из Дела-САМО, система управљања безбедношћу (SMS) и система квалитета који су прихватљиви за Директорат.

На именована лица која су одобрена у складу са Делом-М Одељак Г пре ступања на снагу овог правилника, не примењују се додатни услови у односу на оне који су прописани у AMC1 CAMO.A.305(ц) овог прилога.

Организације за обезбеђивање континуиране пловидбености које су одобрене према Делу-САМО, које су у саставу оператера који имају оперативну дозволу, морају да имају додатно особље за безбедност у складу са GM1 CAMO.A.305(a)(5), ако руководилац за безбедност (*Safety manager*), не испуњава и услове из Дела-САМО.

Број додатног особља за безбедност зависи од величине организације и сложености операција.

Руководилац за безбедност који не испуњава услове из Дела-САМО мора да испуњава следеће услове:

- да поседује сертификате о завршеним курсевима из Дела-М и Дела-САМО, који су прихватљиви за Директорат;

- да поседује доказ о завршеној интерној обуци у трајању од најмање две недеље у циљу стицања свеобухватног знања о следећим темама, у зависности шта је примењиво:

- развој програма одржавања ваздухоплова (AMP),
- програм поузданости ваздухоплова,
- MSG (*Maintenance Steering Group*) методологија,
- MRB (*Maintenance Review Board*) процес,
- задаци и општи принципи континуиране пловидбености,

- стандарди и методе одржавања,
 - Приручник организације (CAME),
 - прописи;
- да поседује доказ да је завршио обуку општег познавања одговарајућег типа ваздухоплова, нпр. GEN-FAM, ATPL или другу обуку која је прихватљива за Директорат.

У Приручнику организације морају да буду одређена задужења додатног особља за безбедност.

Одговорност руководиоца за безбедност не може да се пренесе на додатно особље за безбедност.

Прилог 9.

Услови који се односе на именована лица из Дела-САО

Именована лице из тачке САО.А.035 став б) морају да испуњавају захтеве прописане у АМС1 САО.А.035(ц).

Сматра се да именована лица из тачке САО.А.035 став б) која је Директорат одобрио пре ступања на снагу овог правилника као руководиоце одржавања у складу са Делом-145 или Делом-М Одељак Ф и/или као лица за обезбеђивање континуиране пловидбености у складу са Делом-М, као и лица која је Директорат одобрио на основу овог правилника као руководиоце одржавања у складу са Делом-145 и/или као лица за обезбеђивање континуиране пловидбености у складу са Делом-САМО, испуњавају захтеве из Дела-САО.

Прилог 18.

Провера пловидбености од стране Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије

Потврда о пловидбености издаје се ако се провером утврди да ваздухоплов испуњава услове из потврде о типу и, ако је примењиво, додатне потврде о типу.

Ако подносилац захтева за проверу пловидбености користи електронски систем за вођење евиденције записа о одржавању и континуираној пловидбености ваздухоплова, дужан је да задатке одржавања из одобреног програма одржавања и записе о континуираној пловидбености ваздухоплова унесе у тај систем.

Ако је подносилац захтева за проверу пловидбености одобрена организација, дужна је да уз захтев достави статус ваздухоплова, а за ваздухоплове на које се примењује Део-М и препоруку за издавање потврде о пловидбености, ограничене потврде о пловидбености, или потврде о провери пловидбености.

Уз захтев за прву проверу пловидбености новопроизведеног ваздухоплова потребно је доставити:

- изјаву о усклађености (*Statement of conformity*) на EASA обрасцу 52 или изјаву којом орган надлежан за извоз потврђује да је ваздухоплов усклађен с пројектом који је одобрила EASA, која у тренутку подношења захтева није старија од 60 дана, или потврду о типу коју је издао или признао Директорат;
- извештај о маси и положају тежишта с распоредом оптерећења;
- приручник за управљање ваздухопловом (*AFM/POH*).

Уз захтев за прву проверу пловидбености коришћеног ваздухоплова потребно је доставити:

- препоруку за издавање потврде о пловидбености, ограничене потврде о пловидбености или потврде о провери пловидбености, која се даје ако ваздухоплов испуњава услове које је прописала Република Србија;
- извештај о маси и положају тежишта с распоредом оптерећења;
- приручник за управљање ваздухопловом (*AFM/POH*).

Ако се на основу провере препоруке утврди да је препорука прихватљива, Директорат може да изда потврду о пловидбености или ограничену потврду о пловидбености, као и потврду о провери пловидбености.

Провера пловидбености обавља се методом узорковања.

У зависности од услова одржавања, историје и стања ваздухоплова који се проверава, природе и комплексности операција подносиоца захтева, броја претходних налаза, проверавана документа и обим узорковања могу да варирају и не морају да обухватају циклус од три године.

Ако се провером утврди да је узорак документа тачан, сматра се да је цео документ тачан.

Физичка провера ваздухоплова се врши визуелним прегледом.

Изузетно, физичка провера може да се врши и провером рада и функционалности система и опреме ваздухоплова; провером рада мотора и елиса на земљи и провером ваздухоплова у лету.

Провера рада и функционалности система и опреме ваздухоплова, провера рада мотора и елиса на земљи и провера ваздухоплова у лету могу да се врше уз надзор Директората.

У случају да физичка провера обухвата и радове одржавања (нпр. тестови система, прегледи који захтевају отварање панела итд.) подносилац захтева је дужан да изда радни налог овлашћеној организацији за одржавање или овлашћеном особљу за одржавање, у зависности од случаја.

Потврда о провери пловидбености се издаје по издавању одговарајућег уверења о спремности за употребу.

Прилог 19.

Програм одржавања ваздухоплова

Провера захтева за одржавање наведених у програму одржавања ваздухоплова обавља се методом узорковања.

У зависности од сложености ваздухоплова и броја налаза из претходних провера програма одржавања, а на основу процене инспектора, обим узорковања може да варира.

Ако подносилац захтева за одобрење програма одржавања користи електронски систем за вођење евиденције записа о одржавању и континуираној пловидбености ваздухоплова, програм одржавања се доставља у форми извештаја из електронског система (AMOS, CAMP и сл.) који је наведен у одобреном приручнику организације.

Ако се провером утврди да је узорак документа тачан, сматра се да је цео документ тачан.

У Програму одржавања ваздухоплова (ПОВ) може се предвидети једнократно прекорачење одобрених интервала изражених у сатима летења, циклусима летења, календарском времену или њиховој комбинацији. Интервали се могу односити на један захев или на групу захтева.

Ако прекорачење интервала није дефинисао ималац потврде о типу, дозвољено прекорачење одобрених интервала одређује се за сваки појединачни случај и износи:

а) захтеви који су ограничени сатима летења (*FH*):

- за ограничења до 5000 *FH* - највише 10%,
- за ограничења већа од 5000 *FH*- највише 500 *FH*;

б) захтеви који су ограничени календарским временом:

- за ограничење до једне године - највише 10 % или један месец, шта пре наступи,
- за ограничење дуже од једне године, али краће од три године- највише два месеца,
- за ограничења дужа од три године - највише три месеца.

ц) захтеви који су ограничени бројем летова, (*FC*):

- за ограничења до 500 *FC*- највише 5% или 25 *FC*, шта пре наступи,
- за ограничења већа од 500 *FC* - највише 5% или 250 *FC*, шта пре наступи.

На захтеве који имају више од једног ограничења, примењује се строжије ограничење.

Услови и рокови за једнократно прекорачење одобрених интервала из Програма одржавања ваздухоплова примењују се само ако из објективних разлога није могуће извести планиране радове, и не односе се на:

- ограничени век употребе (*Life limitations*);
- налог за пловидбеност (*Airworthiness Directive*),
- захтеве за одржавање које Директорат или ималац потврде о типу одреде као обавезне,
- захтеве за одржавање који су означени као *CMR (Certification Maintenance Requirements)*.

Прилог 21.

Праћење налога за пловидбеност

Лице које је одговорно за континуирану пловидбеност дужно је да спроводи налоге за пловидбеност које издају:

- Директорат;
- *EASA*, за ваздухоплове усклађене с пројектом који је она одобрила, односно ваздухоплове који имају потврду о типу или додатну потврду о типу коју је валидирала или прихватила *EASA*;
- ваздухопловна власт земље која је издала потврду о типу или додатну потврду о типу за ваздухоплове усклађене с пројектом који је одобрила та власт, а које је Директорат валидирао или признао.

Прилог 22.

Допунски услови за примену тачке МЛ.А.201 став е)

Под комерцијалном одобреном организацијом за обуку (*ATO*) и комерцијалном декларисаном организацијом за обуку (*DTO*), у смислу тачке МЛ.А.201 став е) овог правилника, сматра се организација за обуку (*ATO*) и декларисана организација за обуку (*DTO*) коју је одобрио Директорат.

Прилог 23.

Садржај изјаве из уверења о спремности за употребу организације за одржавање коју је одобрила EASA или држава чланица

Организација коју је одобрио Директорат мора у својим документима да користи изјаву из AMC 145.A.50(б)(1).

Ако се одржавање ваздухоплова обавља у организацији која има дозволу за одржавање ваздухоплова коју је издала или признала EASA или надлежни орган државе чланице Европске уније, лице одговорно за континуирану пловидбеност мора да обезбеди коришћење следеће изјаве:

„Којом се потврђује да су наведени радови, изузев ако је другачије наведено, обављени у складу с Делом-145 и прописима Републике Србије којима је регулисан ваздушни саобраћај, као и признавање одобрења организације за Део-145 које издаје EASA, и у погледу тих радова ваздухоплов се сматра спремним за употребу”, која, у преводу на енглески језик, гласи:

"Certifies that the work specified, except as otherwise specified, was carried out in accordance with Part-145 under the national aviation law of the Republic of Serbia and in recognition of the organisation's EASA Part-145 approval, and in respect to that work the aircraft is considered ready for release to service."

Прилог 24.

Процена независног овлашћеног особља

Независно овлашћено особље које обавља радове одржавања мора да има овлашћење које издаје Директорат на основу процене да је то лице упознато са Делом-М или Делом-МЛ, у зависности шта је примењиво.

Ималац овлашћења је дужан да чува евиденцију о обављеним радовима одржавања и да је на захтев стави на располагање надлежним органима и власнику ваздухоплова.

Директорат води списак независног овлашћеног особља којем издаје овлашћење и објављује га на својој интернет страници.